

ROK MALÉHO ADEPTA MYSLIVOSTI

prosinec

PROSINCOVÉ PRANOSTIKY

- Prosinec naleje a leden zavěje.
- Jaký prosinec, takové jaro.
- Hřmění v prosinci zvěstuje silné větry.
- Prosincem rok končí, ale zima začíná.
- Není-li prosinec studený, bude příští rok hubený.
- Přichází-li zajíc již v prosinci do zahrady, nastane tuhá zima všady.

České pojmenování posledního měsíce v roce není zcela jasného původu. Jeho označení bývá často spojováno s výrazem „siný“, což znamenalo „namodralý“ či „šedivý“ a patrně odkazuje na nevýrazné zimní barvy. Možná spojitost je také se staroslovanským slovesem „prosinoti“, které znamená prosvítat či probleskovat. Jiný pramen hledá původ v odvození ze slovesa „prosit“, „prositi“ a je zřejmě motivováno vánočními modlitbami. Staročeská podoba názvu „prasinec“ pak vede k názoru, že by pojmenování mohlo vycházet ze slova „prase“, neboť právě v tomto měsíci bývaly často zabíjačky.

Pojmenování odvozená z latinského jména mají původ v latinském „december“. Název vychází z výrazu „decem“ – deset a znamená „desátý měsíc“, neboť podle starořímského kalendáře byl prosinec desátým v pořadí.

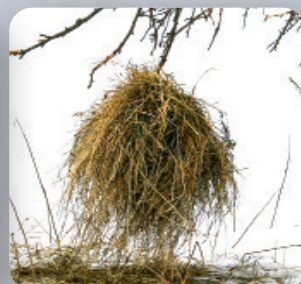
počet dnů: 31
průměrná teplota: -0,4 °C
průměrný úhrn srážek: 46 mm

CO DĚLAJÍ MYSLIVCI

V prosinci se organizují poslední společné hony na zvěř drobnou. Pokračuje lov holé zvěře a zvěře černé. Hlavní lovecká sezona však pomalu končí a myslivcům nastává období intenzivní péče o zvěř.

V tomto čase bychom neměli přírodu zbytečně rušit. A právě udržování klidu v honitbách je po příchodu zimy našim velmi důležitým úkolem. Neukáznění návštěvníci anebo volně pobíhající psi mazlíček, mohou v přírodě napáchat velké škody. Omezené zdroje potravy, nevlídné počasí, vysoká vrstva sněhu a nízké teploty v kombinaci se stresem z vyrušení, před kterým se zvěř snaží uniknout, jí může způsobit závažné zdravotní problémy, které nezřídkou končí uhytnutím.

Pokračujeme v příkrmování zvěře, přičemž energeticky vydatná krmiva postupně nahrazujeme krmivem objemným. Nezapomínáme ani na zvěř drobnou, která v intenzivně využívané zemědělské krajině bývá mnohdy na naši mysliveckou péči zcela odkázána.

CO SE DĚJE V PŘÍRODĚ

Krajina je připravena k zimnímu odpočinku pod bílou peřinou. Stromy jsou již bez listů, v lese nic nekvete. Rostliny mají období vegetačního klidu. Také zvířata šetří svojí aktivitou a ze svých úkrytů vycházejí co nejméně, většinou jen za potravou. Zvěř se zdržuje na místech chráněných před nepřízní počasí. Někteří živočichové se pak oddávají zimnímu spánku. V lese se rozprostírá zimní klid.

V přírodě se však stále odehrává mnoho zajímavého.

S prosincem vstupujeme do astronomické zimy zimním slunovratem, v mysliveckém kalendáři lze každý rok najít přesný časový údaj, kdy slunovrat nastává. Po nejkratším dni, který trvá pouhých osm hodin, pak přichází nejdelsí noc. Sluneční paprsky na nás dopadají nejvíce šikmo, neboť je Slunce nejnižší nad obzorem. Od této chvíle se zase dny začínají pomalu prodlužovat.

Při našich procházkách můžeme objevovat nové pohledy. V krajině se nám odtajňuje vše, co bylo od března do října skryto pod bujnou vegetací a za olistěnými větvemi stromů. Snadněji můžeme najít dříve dobře maskovaná hnízda. Také samotné ptáky lze na stromech bez listů pozorovat mnohem lépe. Pouze na některých stromech je i nyní cosi zeleného. To je jmelí. Stále zelený poloparazitický keřík, který v korunách jehličnatých i listnatých stromů vytváří kulovité trsy. Jmelí vždy hrálo u mnoha národů důležitou náboženskou a mýtickou roli. K rostlině zelené i v zimě se poji mnoho mýtů a pověr. My jej známe především ve spojitosti s Vánoce. Hojně se však používá také pro své léčebné účinky. Tvrzení o jedovatosti jmelí není jednoznačně prokázáno, ale požití ve větším množství může vyvolat, zvláště u psů, zažívací potíže.

Řada u nás zimujících ptáků nyní navštěvuje krmítka, kde si mohou přilepšit. Krmítka však nemusejí sloužit jen ptákům. Když poblíž lesa na klidném a nerušeném místě do krmítka připravíme třeba oříšky a žaludy, můžeme zde očekávat i veverky, které si stále chystají své zásoby.

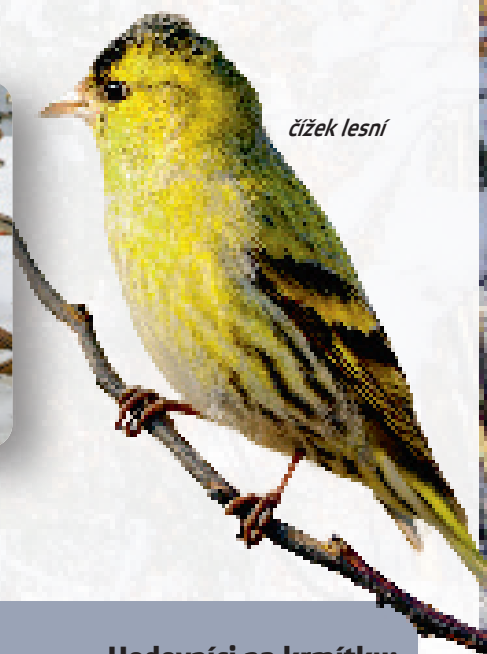
přichystejte dobroty na přilepšenou také našim veverkám

hejna zimujících druhů vodního ptactva

jmelí bílé

čížek lesní

PROSINCOVÁ POZOROVÁNÍ

Co se děje:

- Probíhá chrutí divokých prasat.
- Probíhá kamzičí říje.
- Probíhá "náhradní" říje neoplozených srn.
- Mladí srnci shazují parůžky.

Zimní návštěva:

- pěnkava jikavec
- drozd cvrčala
- drozd kvíčala
- káně rousná
- brkoslav severní
- tuhýk šedý
- křivka obecná
- čečetka zimní
- dřemlík tundrový
- čížek lesní
- berneška velká
- havran polní

Hodovníci na krmítku:

- sýkora koňadra
- sýkora modřinka
- zvonek zelený
- kos černý
- strakapoud velký
- pěnkava obecná
- dlask tlustozobý

NA NÁVŠTĚVĚ

Růžkatý horolezec

V listopadu a v prosinci se v horách odehrávají urputné souboje růžkatých bojovníků. Kamzíci mají období říje.

Kamzík horský u nás žil v dobách už asi před 100 tisíci lety, což dokládají nalezené pozůstatky kamzíků v jeskyních Českého a Moravského krasu. Přesto je u nás nyní kamzík považován za nepůvodní druh. Za jeho výskyt vděčíme pokusům o jejich opětovné vysazení na přelomu 19. a 20. století. Populace kamzíků v ČR ale není příliš početná.

Pozorování kamzíků je úchvatná podívaná a opravdový zážitek. Na strmých kamenitých a skalnatých úbočích hor se pohybují s neobyčejnou lehkostí a zručností. V tom jim napomáhá jejich speciální „obutí“. Poměrně úzce tvarované spárky jsou opatřeny ostrými hranami, díky kterým se snadno zachytí i na tvrdém kamenitém povrchu či dokonce na zledovatělé ploše. Spárky jsou velmi pohyblivé a mohou se od sebe hodně široce

roztáhnout. Jejich spodní část je navíc tvořena měkkou rohovinou, která se tvarově přizpůsobuje podkladu a může tak snadněji a lépe přilnout i na hladkém povrchu skály.

Kamzíci žijí ve skupinách, což zvyšuje jejich bezpečnost. Jsou neobyčejně ostražití, disponují výborným zrakem i sluchem. V případě sebemenšího náznaku ohrožení kamzík vydává charakteristické varovné zapísknutí, pro výstrahu hlasitě zaduče a roztáhne bíle zbarvený obřitek. Po tomto signálu se dává celá tlupa na úprk.

Do háčku zahnuté růžky má kamzík i kamzice. U nich jsou na hlavě umístěné pachové žlázy, tzv. „fíky“. uvolňující sekret, který kamzíkům slouží k označování rozsáhlého teritoria. Na hřbetě mají kamzíci nápadně prodlouženou srst, kterou při vzrušení vztyčují. V myslivecké mluvě se těmto louhým chlupům říká „kamzíčí vous“ a pro lovce bývá cennou trofej.

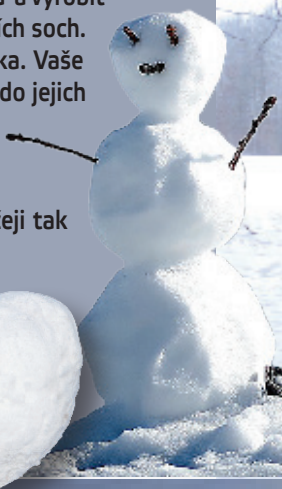

TIPY na AKTIVITY

sněhová galerie v rozesmátém lese

Přestože jsou zimy rok od roku teplejší a sněhová nadílka není tak častá jako dříve, můžeme bílou peřinu v prosinci očekávat. To bude radost. Se sněhem se dá dovádět a vymýšlet nejrůznější zábava. Můžeme s ním třeba pracovat jako s hlinou a vyrobit si celou galerii sněhových figurek či dokonce větších soch. Předlohou nám pak mohou být třeba lesní zvířátka. Vaše sněhové výtvořky potom hezky naaranžujte v lese do jejich přirozeného prostředí.

Ovšem i samotný les může být zdrojem sněhové legrace. Stačí na kmeny stromů přilepit ze sněhu vymodelované oči, nos a úsměv. S veselými obličejí tak můžeme klidně rozesmát celý les.

ÚKOLY a ZÁBAVA

Jak poznat listnaté stromy bez listů? Podle kůry přece!

V tomto období je většina stromů bez listů, a tak je těžší určit jejich druh a stromy správně pojmenovat. Malý adept to ale zvládne i podle kůry. Jak jsi na tom ty?

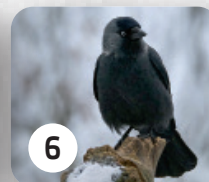
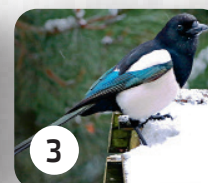
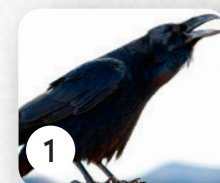

- bříza bělokora
- buk lesní
- platan javorolistý
- dub zimní
- javor mléč
- topol osika

*Rěšení:
A - topol osika
B - dub zimní
C - buk lesní
D - platan javorolistý
E - bříza bělokora
F - javor mléč*

Vrána k vráně sedá...

Na první pohled jsou si někteří ptáci z čeledi krkavcovitých podobní a občas si někdo může plést jejich jména. Poznáš naše zástupce z této čeledi?

- vrána šedá
- krkavec velký
- straka obecná
- ořešník kropenatý
- vrána černá
- havran polní
- kavka obecná
- sojka obecná

*Rěšení:
1 - krkavec velký
2 - vrána černá
3 - straka obecná
4 - vrána šedá
5 - havran polní
6 - kavka obecná
7 - ořešník kropenatý
8 - sojka obecná*

Snímky: V.Přibáň, Pixabay

VÝZNAMNÉ DNY

- 11. 12. Mezinárodní den hor
- 11. 12. Světový den dětství
- 18. 12. Mezinárodní den stěhování ptáků
- 29. 12. Mezinárodní den biologické rozmanitosti

Tyto pracovní listy a další materiály k projektu mAm můžete najít, stáhnout a vytisknout na internetových stránkách časopisu www.myslivost.cz/mam